

EUROKAZ

me4eu
eu4me
ja za evropu evropa za mene

Impresum:

Eurokaz
časopis Kancelarije za evropske integracije

Broj: 2

Izdavač
Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji
i procesu pristupanja Evropskoj uniji - Generalni
sekretariat Vlade Crne Gore

Uređivački tim:
Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji
i procesu pristupanja Evropskoj uniji - Generalni
sekretariat Vlade Crne Gore

Grafički dizajn:
Radna soba

Kontakt:
Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji
i procesu pristupanja Evropskoj uniji - Generalni
sekretariat Vlade Crne Gore

Bulevar revolucije 15, Podgorica

E-mail: nada.vojvodic@mep.gov.me
bojana.mucalica@mep.gov.me
Web: www.kei.gov.me
www.eu.me

Sadržaj

Uvodnik

4 - 5 Uvodna riječ glavnog pregovarača Aleksandra Drljevića

Aktuelno u pregovorima:

6 - 9 Izveštaj Evropske komisije - uvid u dinamiku približavanja evropskim standardima

10 - 13 Otvoreno poglavlje 17 - Pozitivan uticaj na ekonomski i društveni razvoj

Pozdrav iz EU:

14 - 15 Poglavlja 23 i 24 zahtijevaće održiv fokus i napore

16 - 21 Evropska budućnost na dohvata ruke

Aktuelno iz IPE:

22 - 25 Pregled i perspektiva korišćenja IPA fondova

26 - 27 Osam projekata za jačanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomski razvoj Crne Gore i Albanije

EU u Crnoj Gori:

28 - 33 Strahovi od ulaska u EU neopravdani, ali treba jačati konkurentnost

34 - 39 Kroz Erasmus+ do Evrope bez granica

Pogled iz civilnog sektora:

40 - 44 Civilni sektor spreman da i dalje doprinosi kvalitetnom pregovaračkom procesu

Zanimljivosti:

45 - 47 Nagrade novinarima i talentovanim učenicima

48 Obilježen Mjesec Evrope

49 - 52 Kolaž fotografija

Uvodna riječ glavnog pregovarača Crne Gore sa Evropskom unijom, Aleksandra Drljevića

Crna Gora je tokom proteklih šest godina ostvarila zavidan integracioni rezultat, koji se ogleda u 31 otvorenom pregovaračkom poglavlju i tri privremeno zatvorena. Na brojne i zahtjevne obaveze na putu prema EU spremno je odgovorila mala crnogorska administracija koja je osigurala kvalitetan rezultat na koji država Crna Gora i njeni građani danas mogu biti ponosni.

Integracija Crne Gore u EU je državni prioritet. Formiranjem Kancelarije za evropske integracije u okviru Kabineta predsjednika Vlade podignuta je na viši nivo odgovornost za sprovođenje preuzetih obaveza. Građani od novog modela mogu da očekuju bolju koordinaciju rada na nivou ukupne pregovaračke strukture, kao i produbljen dijalog i intenzivniju saradnju sa svim društvenim akterima uključenim u ovaj proces. Vjerujem da će on doprinijeti bržem i kvalitetnijem sprovođenju reformi i, konačno, boljim rezultatima na terenu, koji će se odraziti na život naših građana.

Iako je važno da održimo dobar tempo u pristupanju, još je važnije da se reforme koje sprovodimo kvalitetno odraze na životni standard naših građana. Upravo je to naša vodilja u pristupnim pregovorima, praćena željom da istinski usvojimo evropski sistem vrijednosti i budemo neodvojivi dio savremene evropske civilizacije.

Crnu Goru u narednom periodu očekuje otvaranje dva preostala poglavlja, ispunjavanje privremenih mjerila iz poglavlja 23 i 24, kao i intenzivniji rad na ispunjenju završnih mjerila i zatvaranju pregovora.

Svako zatvoreno poglavlje značiće da je naša država korak bliže zajednici evropskih porodica, a time i evropskom standardu življenja. Temelj integracionog procesa i uslov za dalji napredak ostaju mjerljivi rezultati u oblasti vladavine prava. Upravo zbog toga, u narednom periodu nastavljamo da jačamo napore i intenzitet reformi u oblasti pravosuđa, temeljnih prava, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Crna Gora je istorijski, geografski i kulturno oduvijek bila dio Evrope. Upravo je primjer EU u stvaranju održivog mira, stabilnosti i napretka, utemeljen na poštovanju različitosti, uzajamnom povjerenju i dijalogu, te kompromisu u postizanju zajedničkih ciljeva, odrednica i današnje Crne Gore koja je svoje trajanje njegovala na vrijednostima zajedništva i uvažavanja različitosti.

Danas Crna Gora, ali i ostale zemlje Zapadnog Balkana, imaju istorijsku priliku da čvrsto i odlučno vežu svoju budućnost za EU. Zato, kroz vođenje pristupnih pregovora, kao najefikasnijeg mehanizma naše ukupne unutrašnje transformacije, mi gradimo novi, evropski kvalitet života.

Uvjeren sam da će i drugi broj časopisa Eurokaz, kroz pregled interesantnih i aktuelnih tema iz procesa evropske integracije, biti svojevrsan svjedok napretka naše države i doprinos informisanju građana o ispunjenim, ali i preostalim zadacima i obavezama iz svih pregovaračkih oblasti.

Izveštaj Evropske komisije – uvid u dinamiku približavanja evropskim standardima

Piše: Miodrag Radović, šef kabineta Predsjednika Crne Gore i bivši zamjenik glavnog pregovarača i pregovarač za 23. i 24. poglavlje

Tokom procesa integracija u zajednicu razvijenih zemalja Evropske unije (EU), država prolazi kroz detaljnu procjenu stanja, obavezujući se da redovno dostavlja pisane priloge, izvještaje i informacije o razvoju u svim oblastima. Kontinuirana komunikacija države kandidata ili potencijalnog kandidata za članstvo u EU rezultira, između ostalog, objavljivanjem godišnjeg izvještaja Evropske komisije (EK), koji predstavlja objektivan presjek aktuelnog i realnog ostvarenja zemlje u nastojanjima da ispuni sve uslove za članstvo u evropskoj porodici naroda. Iz tog razloga je ovaj dokument višestruko značajan, kako za državne institucije i organe, tako i za druge društvene činioce koji učestvuju u oblikovanju društvenog, političkog i privrednog lica jedne zemlje.

Izveštaj je koristan za dalji razvoj države i statusni napredak na evropskom putu, jer se u diplomatskom tonu ukazuje na konkretne probleme u svim oblastima, ali u isto vrijeme on daje smjernice za dalji rad i razvoj politika koje predstavljaju EU agendu, što je, kao vid političke podrške evropskih partnera, od naročitog značaja za sve zemlje koje se nalaze u procesu evropske integracije. Tako Izveštaj EK doprinosi izradi strateških dokumenata i drugih nacionalnih propisa značajnih za smjer, ali nerijetko i dinamici razvoja države. Ono na čemu se posebno insistira jeste da države prihvate ideju da reforme postupno sprovode zbog podizanja kvaliteta svojih građana i da je, upravo iz tog razloga, neophodna jaka politička volja, veliki rad i trud svih subjekata u državi, vladinih i nevladinih, uz kontinuirano informisanje javnosti o sprovođenju evropske pravne tekovine.

Iako pisan specifičnim stilom briselske administracije, Izveštaj na redovnom godišnjem nivou pruža građanima mogućnost da steknu sveobuhvatan uvid u razvoj države i dinamiku približavanja evropskim standardima, čak i u onim politikama koje možda nijesu u fokusu svakodnevnog interesovanja društva. Izveštaj tako doprinosi jačanju svijesti građana da je proces integracije u EU veoma kompleksan i zahtjevan, da utiče na svakodnevno ponašanje, pravila i navike pojedinca, te da je na evropskom putu države neophodna puna saradnja svih aktera društva, kako bi se kroz najširu sinergiju stvorile jake osnove za napredak društva u cjelini.

U dosadašnjem procesu pregovora Crne Gore s EU ostvaren je zavidan napredak. Otvoreni su pregovori u ukupno 31 poglavlju, od čega su u tri poglavlja pregovori privremeno zatvoreni, i to u poglavlje 25 - Nauka i istraživanje, poglavlju 26 - Obrazovanje i kultura i poglavlju 30 - Vanjski odnosi. Ukupno gledano, Vlada Crne Gore je usvojila 32 pregovaračke pozicije, a u toku je izrada preostale pregovaračke pozicije za poglavlje 8 - Politika konkurencije.

Objavljivanju Izveštaja po pravilu prethodi informisanje EK od strane države o aktivnostima koje se realizuju u kontekstu pristupnog procesa. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je 2. novembra 2017. usvojila Prvi prilog izvještaju EK o napretku Crne Gore za period od 1. oktobra 2016. do 20. oktobra 2017, a potom 1. februara 2018. i Drugi prilog izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za period od 20. oktobra 2017. do 19. januara 2018.

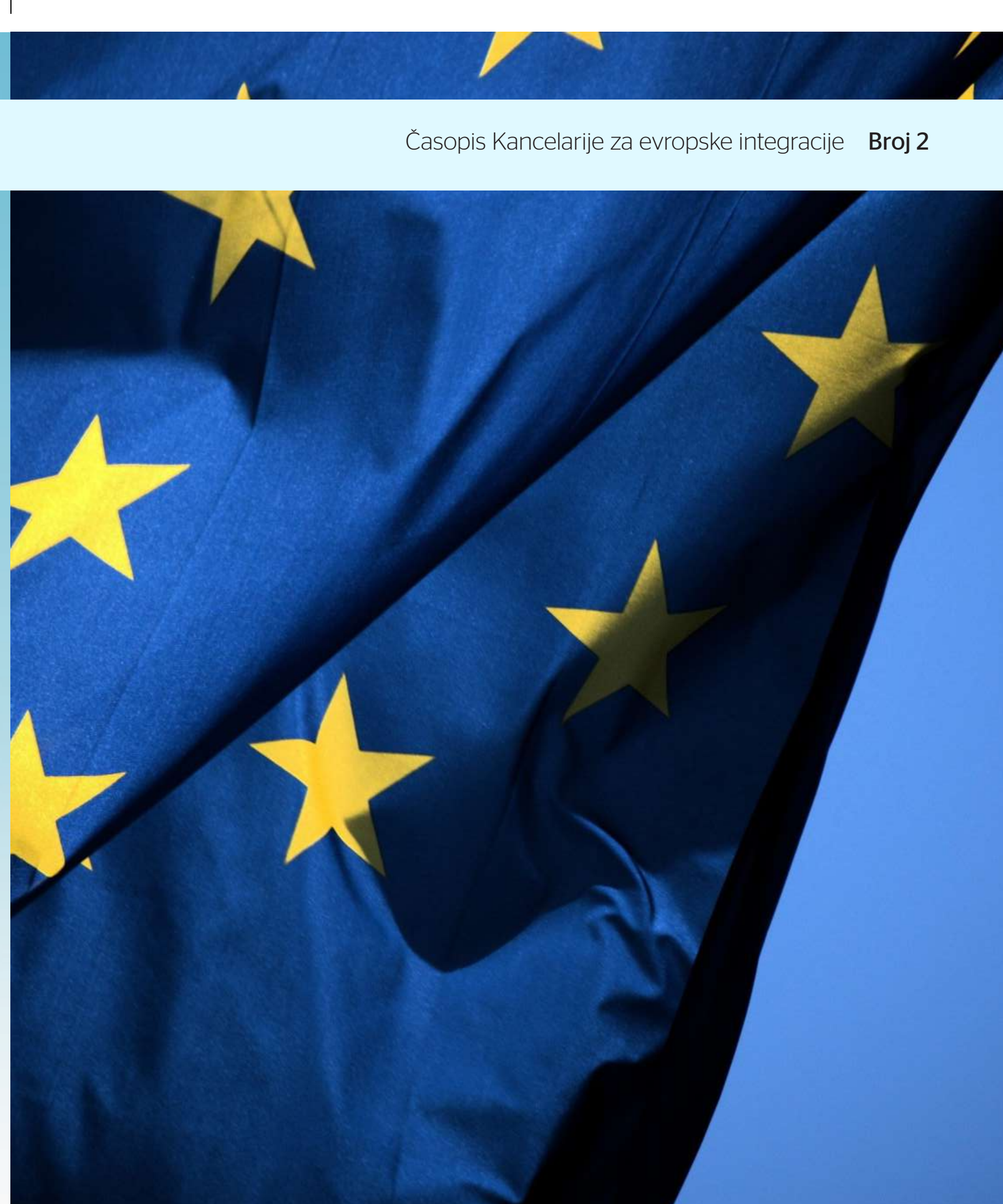
Izveštaj EK je dokument koji se uvijek očekuje sa velikim nestrpljenjem u zemljama regiona. Shodno novom pristupu u izvještavanju, EK nije radila izvještaje tokom 2017. godine, tako da je, nakon 18 mjeseci, novi Izveštaj objavljen 17. aprila 2018. Tokom posljednjeg izvještajnog perioda Crna Gora je otvorila šest pregovaračkih poglavlja, dok je jedno poglavlje privremeno zatvoreno. Od Crne Gore se očekuje posvećenost daljem radu na ispunjavanju političkih kriterijuma, dok je u pogledu ekonomskih kriterijuma ostvaren zavidan napredak.

U ovogodišnjem Izvještaju o Crnoj Gori, Crna Gora je od ukupno 33 pregovaračka poglavlja ostvarila dobar nivo spremnosti u 6 poglavlja, umjerenu spremnost u 19 poglavlja, umjeren dobar nivo spremnosti u 1 poglavlju, umjeren do određeni nivo spremnosti u 1 poglavlju, određeni nivo spremnosti u 3 poglavlja i ranu fazu spremnosti u 2 poglavlja. U odnosu na prethodni Izvještaj, Crna Gora je ostvarila napredak u 3 poglavlja i to: poglavlju 6 - Privredno pravo gdje je od umjerenog do određenog nivoa spremnosti ostvarila dobar nivo spremnosti, poglavlju 15 - Energetika gdje je od umjerenog do dobrog nivoa spremnosti napredovala na dobar nivo spremnosti i poglavlju 18 - Statistika, u kojem je sa određenog nivoa spremnosti prešla na umjerenu spremnost.

Zatvaranjem prvog poglavlja sa zadatim mjerilima država je ušla u novu fazu pregovora, u kojoj se očekuje intenziviranje rada na ispunjenju završnih mjerila. Iz tog razloga, iako prednjači u procesu integracija u odnosu na sve zemlje regiona, pred Crnom Gorom je još veliki broj izazova u njenim nastojanjima da se približi evropskim standardima. Posebna pažnja u narednom periodu biće usmjerena na ispunjenje privremenih mjerila i realizaciju akcionih planova u poglavljima 23 i 24, budući da će ukupna dinamika u pregovorima zavisiti od uspjeha u oblasti vladavine prava i zaštiti temeljnih prava. Ne treba zaboraviti ni izazove sa kojima su se

suočavale sve držve kandidati u prošlosti, kao što su finansijski zahtjevna poglavlja poput životne sredine, organizaciono i zakonodavno komplikovana poput poljoprivrede i ruralnog razvoja ili onih koji su u žiži interesovanja javnosti kao što je sigurnost hrane.

U svakom slučaju, zavidan rezultat Crne Gore u dosadašnjem toku pregovora jeste dobra osnova za nastavak sprovođenja reformi i sistemskih promjena, kako bi u doglednom periodu država ispunila očekivanja građana o boljem i sigurnijem kvalitetu života, odnosno u konačnom ispunila opredjeljenje o članstvu u EU.

Otvoreno poglavlje 17

Pozitivan uticaj na društveni i ekonomski razvoj

Piše: Milica Kilibarda, šefica Radne grupe za Poglavlje 17 i savjetnik viceguvernera za finansijsku stabilnost i platni promet u Centralnoj banci

Crna Gora je 25. juna 2018. godine, na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu, otvorila pregovaračko Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija.

Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija je podijeljeno na dva temeljna potpoglavlja. Prvo je potpoglavlje Monetarna politika, koje obuhvata pravnu tekovinu Evropske unije (EU) u oblasti nezavisnosti nacionalne centralne banke, zabrane monetarnog finansiranja javnog sektora, zabrane privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama i standarda korišćenja eura. Drugo potpoglavlje je Ekonomska politika koje obuhvata pravnu tekovinu EU u oblasti fiskalne politike i nadzora.

Pravnu tekovinu EU u oblasti ekonomske i monetarne politike čine Ugovor o funkcionisanju Evropske unije i Protokol (br. 4) o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke i to za pitanje nezavisnosti nacionalne centralne banke, zabrane monetarnog finansiranja i privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama. Pravnu te-

kovinu EU za ovo poglavlje čini i regulativa koje se odnosi na privilegovani pristup javnog sektora finansijskim institucijama, standarde korišćenja eura kao zvaničnog sredstva plaćanja i fiskalnu politiku.

Strategijski okvir za ovo poglavlje čini Akcioni plan za usaglašavanje s pravnom tekovinom EU u oblasti ekonomske i monetarne politike. Akcioni plan, kao jedno od dva mjerila za otvaranje ovog poglavlja za pregovore sa EU, definiše jasne ciljeve i vremenske rokove za potpuno usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU, kao i mjere za razvoj potrebnih administrativnih kapaciteta.

Kao i samo poglavlje, Akcioni plan je podijeljen na dva dijela: monetarna politika i ekonomska politika. Važno je istaći da je najveći dio aktivnosti planiranih Akcionim planom realizovan.

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom, u oktobru prethodne godine, princip nezavisnosti Centralne banke Crne Gore je implementiran u potpunosti.

Dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore važeći zakon dopunjen je sa dva nova poglavlja, kojima se uređuje:

- 1) poslovanje Centralne banke od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i
- 2) poslovanje Centralne banke od dana pristupanja Crne Gore Ekonomskoj i monetarnoj uniji.

Na ovaj način ispunjeni su i zahtjevi iz Akcionog plana koji se odnose na pitanje integracije centralne banke u Evropski sistem centralnih banaka.

Takođe, donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore i nove Odluke o bližim uslovima za davanje kredita bankama u slučaju potreba za likvidnošću (novembra prethodne godine), kojom je stavljena van snage Oduka o odobravanju finansijske pomoći u krajnjoj instanci, u potpunosti je implementiran princip zabrane monetarnog finansiranja javnog sektora.

U dijelu Akcionog plana koji se odnosi na princip zabrane privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama, realizovan je plan u dijelu koji se odnosi na izmjenu Odluke o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore i Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima. Naime, u decembru 2015. godine izmijenjena je Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore kojom je postignuta potpuna usklađenost sa ovim principom i, istovremeno, stvoren osnov za ispunjenje prvog mjerila za otvaranje poglavlja 17. Zatim, u februaru tekuće godine donešen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima. Pored toga, započete su izmjene Zakona o osiguranju i Zakona o zaštiti depozita na način da se ispuni princip zabrane privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama.

Akcionim planom, u dijelu Monetarne politika, konstatovano je da su regulatorni zahtjevi EU koji se odnose na standarde korišćenja eura ispunjeni, što je konstatovano i izvještajima EK o napretku Crne Gore u poglavlju 32, dijelu koji se odnosi na zaštitu eura od falsifikovanja.

Izazov u ovom dijelu predstavljaju izmjena Ustava Crne Gore na zahtjev Evropske komisije, u cilju usaglašavanja cilja Centralne banke Crne Gore sa ciljem Evropskog sistema centralnih banaka.

U drugom dijelu Akcionog plana, koji se odnosi na Ekonomsku politiku, takođe je realizovan značajan broj aktivnosti i neke se sprovode u kontinuitetu.

U decembru 2015. godine usvojen je Program reformi upravljanja javnim finansijama za period 2016-2020, koji propisuje ključne

reformske planove Crne Gore u ovoj oblasti u cilju povećanja odgovornosti i obezbjeđivanja zdravog finansijskog upravljanja. Donošeni su sljedeći dokumenti od značaja za ovo poglavlje: Fiskalna strategija Crne Gore za period 2017-2020, Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2017-2020, Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021, Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2018-2020, Srednjoročna strategija upravljanja dugom 2018-2020.

Bitno je naglasiti da predstavnici Crne Gore dva puta godišnje učestvuju na sastancima Evropske komisije, na kojima se analiziraju i diskutuju makroekonomske projekcije.

U ovom dijelu, najveći izazov predstavlja implementacija ESA2010 standarda, što je dio pregovora i u okviru poglavlja 18 – Statistika. Na ovom polju su preduzete značajne aktivnosti, uz tehničku pomoć stranih eksperata.

Što se tiče fiskalne notifikacije, odnosno procedure prekomjernog deficita podaci se šalju u skladu sa nacionalnom regulativnom i metodologijom, a biće revidirani nakon potpune implementacije ESA2010 i Priručnika o deficitu i dugu.

U slučaju Crne Gore, pregovaračko poglavlje 17 predstavlja specifično poglavlje koje se ne može u potpunosti oslanjati na iskustva ostalih zemalja članica EU. Naime, Evropska komisija prvi put pregovara za članstvo sa zemljom koja koristi euro kao zvanično sredstvo plaćanja.

Crna Gora želi da zadrži euro kao zvanično sredstvo plaćanja, potpuno je saglasna sa činjenicom da se njen sadašnji način korišćenja eura u potpunosti razlikuje od članstva u Ekonomskoj i monetarnoj uniji i težiće da ispuni kriterijume konvergencije za pristupanje Eurozoni. Očekujemo modifikaciju Mاستrihtskih kriterijuma koji nijesu primjenjivi, kao što je kriterijum deviznog kursa.

Dalje aktivnosti su usmjerene na održavanje makroekonomske stabilnosti da što prije ispunimo Mاستrihtske kriterijume i da harmonizujemo pravne propise koji se odnose na ovo pregovaračko poglavlje.

Ispunjavanjem zahtjeva iz ovog poglavlja i pristupanjem EU, dobićemo unaprijeđen ambijent i uspostavljene politike i procedure koje su u skladu sa pravilima EU i koje će pozitivno uticati na ukupni ekonomski i društveni razvoj. Osnovni cilj je održavanje makroekonomske stabilnosti, kroz obezbjeđenje stabilnosti cijena, povećanje konkurentnosti ekonomije, osiguranje stabilnih i održivih javnih finansija.

Evropski komesar za proširenje Johannes Han:

Poglavlja 23 i 24 zahtijevaće održiv fokus i napore

Piše: Jovana Đurišić, dnevni list Pobjeda

Evropski komesar za proširenje Johannes Han kaže da je Crna Gora nakon podnošenja aplikacije za članstvo u Evropskoj uniji (EU) stalno napredovala u procesu pristupanja. U razgovoru za Eurokaz, Han navodi da je zadovoljan što je naša zemlja kao prvi politički prioritet postavila članstvo u EU. „Crna Gora je podnijela zahtjev za članstvo u EU i u proteklih nekoliko godina postepeno napredovala u procesu pristupanja. Koliko vidim, članstvo u EU je prvi politički prioritet zemlje i ja to pozdravljam.

Podrška koju pružamo Crnoj Gori - tehnička ekspertiza i znatna finansijska pretprijetna pomoć ima za cilj da pomogne Crnoj Gori da postigne cilj članstva u EU koje su crnogorske vlasti u više navrata navele kao njihov prioritet spoljne politike“, rekao je Han.

Dodaje da će dalji napredak na putu integracija, zavisi od progressa u u poglavljima vladavine prava, koji se, kako dodaje evropski zvaničnik, pokazuju konkretnim rezultatima na terenu, u skladu s principom sopstvenih zasluga.

„Izveštaj o Crnoj Gori iz 2018. godine daje sveobuhvatnu procjenu, uključujući i detaljnu procjenu o vladavini prava, gdje smo naglasili izazove sa kojima se sada suočava Crna Gora. Ispunjavanje privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 zahtijevaće intenzivan i održiv fokus i napore, kao i političku pažnju u narednim mjesecima“, naglasio je Han govoreći o izazovima koji predstoje zemlji na putu ka EU.

Kao i nekoliko puta do sada, sa visokih evropskih adresa stizale su poruke da je kontrola medija u Crnoj Gori razlog za zabrinutost. Han je ponovo istakao da su sloboda izražavanja i medija fundamentalna vrijednost EU, te da ne smije biti mjesta za politička uplitanja.

„U posljednjih nekoliko mjeseci, EU je više puta konstatovala da je političko uplitanje u Savjet nacionalne javne Radio-televizije Crne Gore (RTCG) stvar ozbiljne zabrinutosti. Naizgled politički motivisana otpuštanja rukovodstva RTCG predstavljaju dalje pogoršanje situacije, kao i incidenti fizičkog nasilja nad novinarima. Takve odluke su protiv slobode izražavanja i medija koje su fundamentalna vrijednost EU, a takođe su ključni element procesa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji i važno privremeno mjerilo koji treba ispuniti u poglavljima 23“, naveo je evropski komesar.

Dodaje i da će u narednim godinama sve zemlje Zapadnog Balkana imati priliku da krenu naprijed na svojim evropskim putevima. Komisija, kaže on, očekuje da svaka od njih pruži stvarne i održive reforme i postignu pomirenje i rješavaju otvorena bilateralna pitanja prije pristupanja.

„U tom kontekstu perspektiva za članstvo 2025. predstavlja indikativni datum. Izuzetno je ambiciozan cilj i u potpunosti zavisi od rezultata koje je postigla svaka zemlja“, kaže Han.

Pristupni pregovori će se, ističe on, odvijati na osnovu zasluga, tako da je na Crnoj Gori da održi tempo reformi i

donese rezultate kako bi se osiguralo da zemlja bude spremna i maksimalno iskoristiti trenutak koji pruža Strategija Komisije za Zapadni Balkan i samit u Sofiji.

Problem migracija, koji je bio i tema nedavno održanog samita u EU, ne zaobilazi ni Crnu Goru. Crnogorski premijer je kazao da Vlada radi na svim poljima kako bi bolje regulisali migracijske procese, naročito u smislu kontrolisanog ulaska na teritoriju, a komesar Han poručuje da će EU saradivati sa Crnom Gorom kako problem migracija ne bi eskalirao.

„Postoji veoma bliska i plodonosna saradnja u rješavanju zajedničkih izazova između EU i Zapadnog Balkana. To je takođe pokazao nedavni sastanak komesara za migracije, unutrašnje poslove i državljanstva Dimitrisa Avramopoulosa, komesara za bezbjednosna pitanja, Juliana Kinga, ministara unutrašnjih poslova Zapadnog Balkana i sadašnjih i budućih predsjedništva Savjeta EU, koji je održan 19. juna. Štaviše, EU takođe pruža znatna finansijska sredstva da pomogne Crnoj Gori u rješavanju zajedničkih izazova. Na primjer, EU pruža Crnoj Gori 20 miliona eura za jačanje upravljanja granicom“, rekao je evropski komesar.

Govoreći i o nedavnom sastanku sa opozicijom, Han ponavlja i raniji stav, da debata političkih aktera mora da se odvija u parlamentu.

„Nedavni pozitivni koraci koji postiže opozicija treba da imaju za cilj postepeno vraćanje u parlament, a svi politički akteri se moraju konstruktivno angažovati u debati i reformama. Ad hoc parlamentarni odbor će razmatrati pitanja vezana za reformu pravosuđa, slobodu izražavanja i medije, kao i izbornu reformu, sva pitanja koja su veoma važna za put Crne Gore za integraciju u EU“, rekao je Han, dodajući da je okončavanje bojkota u parlamentu odgovornost svih političkih partija.

Šta je Crnoj Gori donijelo bugarsko predsjedavanje Savjetom EU, a šta će donijeti predsjedavanje Austrije

Evropska budućnost na dohvat ruke

Piše: Marko Vešović, dnevne novine Dan

Predsjedavanje Bugarske Savjetom EU bilo je vrlo uspješno za Zapadni Balkan, s obzirom na to da je prvi put poslije 15 godina regionu ponuđena opipljiva perspektiva članstva u EU. To se ogleda u februarskoj strategiji o proširenju Evropske unije (EU), koja je ponudila Crnoj Gori i Srbiji konkretan datum za moguće pristupanje evropskom savezu. Bugarsko predsjedavanje donijelo je na desetine konsultativnih sastanaka i ekspertske misije, sve u cilju unapređenja kvaliteta reformi na terenu i jačanja procesa evropskih integracija u regionu. Bugarska nije krila svoju podršku pridruživanja država zapadnog Balkana EU, već je otvoreno na najvećim evropskim adresama lobirala da se proširenje unije maksimalno ubrza.

U međuvremenu je ojačana podrška reformskim naporima iz fondova EU, osnažena je parlamentarna saradnja, a posebno je bilo riječi o pomoći cjelokupnom regionu u jačanju borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, konstituisanja pravne države, regionalnoj saradnji i adekvatnom suočavanju sa prošlošću. Bugarska je finalno bila i domaćin velikog samita lidera regiona i EU u maju u Sofiji, kada je prvi put poslije više od deceniju sa najvišeg nivoa čvrsto signalizirano Zapadnom Balkanu da njegova budućnost neumitno leži u Evropskoj uniji. Regionalni lideri, uključujući crnogorske zvaničnike, nisu krili zadovoljstvo efektima i programom bugarskog predsjedavanja. Takođe, ni bugarski zvaničnici nisu krili da im je Zapadni Balkan bio centralna tačka mandata na čelu Savjeta EU. I sama deklaracija sa samita u Sofiji po-

nudila je regionu jasne ciljeve u vezi sa digitalnom ekonomijom i novom perspektivom infrastrukturnog povezivanja, koje bi omogućilo bolju ekonomsku saradnju na nivou cijelog regiona. Na isteku šestomjesečnog mandata bugarskog predsjedavanja, postalo je jasno da će od 1. jula nova predsjedavajuća zemlja u Savjetu EU biti Austrija.

Pritom postaje jasno da Austrija dolazi na čelo EU u vrlo složenom trenutku u jeku migrantske krize, oko koje se veoma teško dogovaraju najvažniji činoci u EU. Zato treba imati razumijevanja ukoliko pažnja prema regionu od austrijskog predsjedavanja ne bude toliko intenzivna, kao što je to bio slučaj sa Bugarskom.

Austrijski kancelar Sabastjan Kurc predstavio je tri prioriteta predsjedavanja te zemlje, ističući da će prvi prioritet biti zaštita spoljnih granica EU i kontrolisanje migratornog pritiska na granice EU u Južnoj Evropi. On je to obrazložio riječima da je ta kriza stvorila nesigurnost među evropskim građanima i da joj mora biti posvećena maksimalna pažnja. Kao drugi prioritet naveo je razvoj digitalne privrede,

kako bi se osnažila konkurentnost EU. Treći prioritet je integracija Zapadnog Balkana u EU.

Prema riječima austrijske ambasadorke u Podgorici, Ane Janković, budućnost Zapadnog Balkana je u EU. Uпитana na čemu će Austrija insistirati tokom predsjedavanja EU kada su u pitanju Crna Gora i njene obaveze iz evropske agende, Janković je rekla da je

Puno je urađeno, ali ima još posla

Uпитana kako ocjenjuje dosadašnji napredak Crne Gore na njenom evropskom putu i šta je ono na šta se tokom austrijskog predsjedavanja moramo fokusirati, ambasadorka Ana Janković je rekla da puno toga već postignuto, ali predstoji još puno posla.

„Crna Gora je pouzdan partner EU na polju spoljne politike i u potpunosti u skladu sa Zajedničkom spoljnom i bezbjedonosnom politikom EU. Crna Gora igra veoma konstruktivnu ulogu u regionalnoj i dobrosusjedskoj politici, tu prije svega mislim na napore u vezi sa Sporazumom o demarkaciji sa Kosovom, ali takođe i na inicijative za podršku regionalnoj saradnji, kao što je osnivanje međunarodnog Instituta za održive tehnologije u Jugoistočnoj Evropi, projekat iniciran od strane ministarke nauke Sanje Damjanović. Smatram da regionalna i dobrosusjedska politika predstavljaju oblasti u kojima se Crna Gora može dalje profilisati“, rekla je Janković.

Kako navodi, što se tiče oblasti vladavine prava (pregovaračka poglavlja 23 i 24), stvoreni su institucionalni i pravni okviri.

„Sada slijedi postizanje opipljivih rezultata na ovom polju, te pojačana i održiva postignuća, što lično smatram glavnim zadatkom Crne Gore za vrijeme austrijskog predsjedavanja. U ekonomskom pogledu će Crna Gora nastaviti utabanom stazom i skoncentrisati se na mjere u cilju obezbjeđivanja fiskalne održivosti, smanjenja javnog duga i trgovinskog deficita, nastavka reformi u oblastima kao što su javne nabavke i tržište rada, te poboljšanje uslova poslovanja. Mada, ono što je takođe važno za nastavak pristupnog procesa je slanje konkretnih dobrih vijesti iz zemlje u smjeru EU. Nedavno izražena spremnost pojedinih opozicionih partija za participaciju pri sprovođenju važnih predstojećih reformi, kao što je reforma izbornog sistema kroz skupštinski rad, je primjer za dobru vijest, koja je u inostranstvu praćena sa velikim interesovanjem, što može potpomoći pristupnom procesu“, istakla je Janković.

približavanje Zapadnog Balkana/jugoistočne Evrope Evropskoj uniji jedan od prioriteta austrijskog predsjedavanja Savjetom EU.

„Naše predsjedavanje predstavlja nastavak intenzivnog fokusiranja EU na ovaj region u toku prve polovine 2018. godine. Prekretnice na putu su prije svega bile: Strategija Evropske komisije u februaru, izvještaji o napretku država u aprilu, Samit EU-Zapadni Balkan u Sofiji u maju, te diskusija u Savjetu Evropske unije shodno paketu proširenja, uključujući zaključke krajem juna. Zajedno sa našim partnerima u regionu mora nam biti cilj da se ponovo razvije jaki

pozitivno obojen narativ o EU i pristupnom procesu, kako unutar EU, tako i među državama kandidatima za pristup, te da se iskoristi tako nastala dinamika“, rekla je Janković za Eurokaz.

Navela je da je Crna Gora nedavno otvorila 31 od 35 pregovaračkih poglavlja, posljednje od kojih je, Poglavljje 17 (Ekonomska i monetarna unija), otvoreno 26. juna.

„U centru crnogorskih napora bi morala stajati vladavina prava, te oblast osnovnih prava. Napredak na tom polju je mjerilo koje određuje uspješan nast-

Ojačana evropska perspektiva

Ambasador Bugarske u Crnoj Gori, Mladen Červenjakov, rekao je da Crna Gora, kao lider u procesu evropskih integracija, mora da pokaže još veći progres u jačanju vladavine prava i slobode medija.

Červenjakov je podsjetio da je Crna Gora nedavno otvorila Poglavlje 17, (Ekonomika i monetarna politika) i ocijenio da bi do kraja godine mogla otvoriti poglavlje 27 (Životna sredina). Prema njegovim riječima, predsjedavanje Bugarske Savjetom EU je bilo veliki izazov i odgovornost, ali je dokazano da jedna po evropskim standardima srednje - mala država, može kvalitetno da predsjedava.

„Zadovoljni smo našim predsjedavanjem, to je bio veliki uspjeh i dokazali smo da smo sposobni da organizujemo tako važan događaj“, rekao je Červenjakov.

Prioritet tokom predsjedavanja, kako je kazao, bila je evropska perspektiva i povezanost država Zapadnog Balkana. Červenjakov je naveo da je deklaracija o evropskoj perspektivi država ovog regiona, donijeta u maju u Sofiji veoma značajna, jer poslednjih 15 godina EU nije donijela ni jedan takav dokument.

„Prioritet je da Zapadni Balkan bude stabilna zona, prosperitetna i razvijena“, rekao je Červenjakov.

Tokom svog predsjedavanja, kako je kazao, Bugarska je isticala važnost povezanosti putnog, željezničkog i avio saobraćaja zemalja Zapadnog Balkana, kao i važnost rješavanja problema nezaposlenosti mladih.

Navodi da je jedna od ključnih tema tokom predsjedavanja bilo i pitanje bezbjednosti i stabilnosti u regionu.

„Mnogo je urađeno po pitanju rješavanja problema izbjeglica, kao i u borbi protiv terorizma“, smatra Červenjakov.

vak pristupnih pregovora. Ona su takođe preduslov za skorašnje zatvaranje daljih poglavlja, što Austrija podržava. Stoga se napori moraju skoncentrisati na borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala, pranja novca i trgovine ljudima. Oblasti sloboda mišljenja i nezavisnost medija su od jednako velikog značaja kao što je to administrativna reforma i jačanje nezavisnosti institucija. U svakom slučaju, uz osvrt na individualni napredak, cilj austrijskog predsjedavanja biće da pregovori o pristupu Crne Gore odmaknu što je dalje moguće“, kazala je Janković.

Janković ističe da će Austrija usmjeriti napore posebno na otvaranje Poglavlja 27 (Životna sredina), te zatvaranje daljih poglavlja, čim budu ispunjeni pomenuti preduslovi.

„U datom kontekstu je od velikog značaja Berlinski proces. Između ostalog, naglasak će biti stavljen na pomirenje i tematizovanje određenih naslijeđenih tema, kao što su nestale osobe. Istovremeno, moramo biti svjesni da pred austrijskim predsjedavanjem stoje veliki izazovi. Austrijsko predsjedništvo biće posljednje koje će u punom trajanju prethoditi evropskim parlamentarnim izborima na proljeće 2019. godine, do tog datuma treba da se finalizuje što je više moguće dosijea. Dalji izazovi su pregovori o Bregzitu i pregovori o Višegodišnjem finansijskom okviru nakon 2020. godine. Austrija posmatra svoju ulogu predsjedavanja Savjetom kao neutralni posrednik koji gradi mostove razumijevanja. Nema

sumnje da predsjedavanje može postići napredak jedino ako može da računa na ujedinenost EU i njenih država članica. Stoga ćemo pridavati veliku važnost ovom aspektu“, kazala je Janković.

Na pitanje da li dijeli stav da je i za samu EU bitno da Zapadni Balkan bude njen integralni dio i zašto je to bitno, ona je podsjetila da slogan austrijskog predsjedavanja glasi „Evropa koja štiti“, što pored oblasti „bezbjednost i migracije“ i „obezbjeđivanja kompetitivnosti putem digitalizacije“ takođe obuhvata i težnju ka stabilnosti i prosperitetu u susjedstvu. Ona je navela da je proširenje EU jedan od instrumenata za postizanje tog cilja, te kao takvo predstavlja investiciju u mir, demokratiju, dobro stanje, bezbjednost i stabilnost u Evropi.

„Ono leži u obostranom interesu. Vjerodostojni angažman EU je nužan i sa geostrateške tačke gledišta. Ovdje se na kraju krajeva radi o dugoročnom geopolitičkom pitanju: po kojim pravilima će se ovaj region u samom srcu Evropske unije ubuduće rukovoditi? Stanovište Austrije je potpuno jasno: sve države Zapadnog Balkana treba da, čim budu ispunile sve preduslove, što je prije moguće postanu punopravne članice Evropske unije. Osim toga, u čisto geografskom pogledu, one su već smještene usred Evrope“, zaključila je Janković.

Instrument preprisanne podrške (IPA)

Kvalitetnije reforme uz podršku EU

Pišu: Milica Abramović Radivojkov i Marko Dragaš, Kancelarija nacionalnog IPA koordinatora

U cilju podrške državama potencijalnim kandidatima i kandidatima u naporima da ispune kriterijume za članstvo u Evropskoj uniji (EU), Evropska komisija je 2006. odlučila da sve dotadašnje oblike podrške (CARDS, SAPARD, ISPA, PHARE, Turkey Instruments) objedini u jedan univerzalni Instrument preprisanne podrške (Instrument for Pre-Accession Assistance – IPA). IPA je osmišljena na način da obezbijedi finansijsku, tehničku i ekspertsku podršku zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u procesu evropske integracije. Sprovodi se kroz više zasebnih oblasti - komponenti, odnosno sektora, koji se realizuju kroz pojedinačne projekte, programe ili kroz druge oblike sprovođenja podrške.

U okviru finansijske perspektive 2007 – 2013 (IPA I), Evropska komisija je za podršku tranziciji i jačanju institucija, odnosno za I komponentu IPA, izdvojila 165 miliona eura kojima su podržana 102 nacionalna projekta, dok je za programe prekogranične saradnje (II komponentu IPA) opredijelila 30 miliona eura. Za podršku regionalnom razvoju (III komponenta IPA) koji podrazumijeva podršku održivom razvoju i zaštiti životne sredine, razvoju saobraćaja, malih i srednjih preduzeća i konkurentnosti, Evropska komisija je opredijelila 22,3 miliona

eura, dok je za IV komponentu IPA, koja se odnosi na razvoj ljudskih resursa i podrazumijeva podršku u oblasti zapošljavanja, obrazovanja, naučnog i istraživačkog rada i društvenog razvoja, opredijelila 5,6 miliona eura. Iako su se po prvi put susrele sa ovim načinom sprovođenja podrške, crnogorske institucije su uspješno dorasle zadatku, isprogramirale i iskoristile preko 80% sredstava koja su bila dostupna kroz ovu finansijsku perspektivu. Kao značajnije projekte ovdje možemo izdvojiti Borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, ukupne vrijednosti 3,6 miliona eura; Trajno rješenje statusa izbjeglica u Crnoj Gori, ukupne vrijednosti 1,5 miliona eura, Poboljšanje infrastrukture u zaštiti životne sredine, ukupne vrijednosti 14,1 milion eura; Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda u opštini Pljevlja, ukupne vrijednosti 11 miliona eura; Implementacija evropskog sistema transfuzije krvi u Crnoj Gori ukupne vrijednosti 3 miliona eura; Obnova glavne željezničke linije Bar-Vrbnica ukupne vrijednosti 15 miliona eura; Podrška EU vladavini prava, u ukupnoj vrijednosti 3,6 miliona eura, itd. Navedeni projekti predstavljaju samo jedan dio rezultata koji su ostvareni tokom perspektive 2007-2013, kojima je značajno unaprijeđen kvalitet života građana Crne Gore i ojačani kapaciteti institucija za vođenje procesa evropske integracije.

Iskustva i naučene lekcije koji su proistekli realizacijom projekata i programa tokom finansijske perspektive 2007 – 2013, ukazali su na potrebnu redefinisana pravila i postulata na kojima se IPA I zasnivala. S tim u vezi je Evropska komisija, u cilju unaprijeđenja ukupne efikasnosti i djelotvornosti pomoći Crnoj Gori, pokrenula postepeni prelazak s projektnog pristupa koji je bio karakterističan u IPA I (2007-2013) na sektorski pristup u IPA II (2014-2020).

Cilj IPA II je sprovođenje reformi u okviru unaprijed definisanih sektora, koji su usko povezani sa strategijom proširenja. Sektorski pristup promovira strukturne reforme koje će pomoći usklađivanju sa standardima Evropske unije kao što su demokratija i upravljanje, vladavina prava ili rast i konkurentnost. Ovakav pristup omogućava ciljanu podršku, osiguravajući efikasnost, održivost i fokus na rezultatima. Takođe, omogućava sistematičniju upotrebu sektorske budžetske podrške. Konačno, daje više značaja mjerenju učinka: indikatori koji se usaglašavaju sa korisnicima će pomoći da se procijeni do koje mjere su postignuti očekivati rezultati. Ukupna podrška koja je ovim Instrumentom izdvojena za Crnu Goru za

period 2014-2020 iznosi 270,5 miliona eura.

U okviru IPA II, sve veći značaj se pridaje sektorskom pristupu, a sa Berlinskim procesom koji je iniciran 2014, IPA dobija na značaju i kroz podršku koju pruža realizaciji projekata iz Agende povezivanja (Connectivity agenda) i regionalnom umrežavanju. Ovdje možemo izdvojiti EU podršku u iznosu od 20 miliona eura za kofinansiranje radova na zamjeni signalnog sistema u željezničkoj stanici Podgorica, sanaciju šest kritičnih kosina i rekonstrukciju betonskih mostova na željezničkoj liniji Bar – Vrbnica. Dodatnih 25 miliona eura EU je izdvojila za kofinansiranje radova na izgradnji crnogorskog dijela 400kV elektro-mreže koja povezuje Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Ukupna vrijednost investicija u sprovođenju ova dva projekta je 167 miliona eura, od kojih je 45 miliona eura bespovratna finansijska podrška EU. Još jedan značajan rezultat u okviru ovog procesa je i Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici, faza I, za koji je EU dodijelila 10,5 miliona od 50 miliona eura, kolika je ukupna vrijednost projekta.

Ono što je izvjesno je da će tokom narednog perioda, kroz nacionalni program IPA 2018, biti podržan sektor Poljoprivreda i ruralni razvoj u iznosu od 9,5 miliona eura, za realizovanje prioritetima pregovaračkih poglavlja 11, 12 i 13, i sektor Vladavina prava i temeljna prava u podsektorima Pravosuđe, Sprovođenje zakona i Ljudska prava u iznosu od 13,5 miliona eura. U okviru ovog programa, Crna Gora je po prvi put dobila nagradu za ostvareni učinak (Performance

reward) u iznosu od 8 miliona eura, koja će biti iskorišćena za dalju podršku reformi sistema socijalne zaštite, zdravstvenom i sistemu brige o djeci, kroz sprovođenje novog strateškog, pravnog i institucionalnog okvira u skladu sa pravnim tekovinama EU.

Kroz nacionalne programe IPA 2019 i IPA 2020, podrška će biti usmjerena na sektore Saobraćaj, Životna sredina, Kon-

kurektnost i inovacije i Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike u ukupnom iznosu od 52 miliona eura, čime ćemo značajno doprinijeti realizaciji ključnih prioriteta za pomenute oblasti relevantna pregovaračka poglavlja.

Poseban izazov koji očekuje Crnu Goru, naše institucije i strukture koje se bave IPA, jeste priprema za novu finansijsku perspektivu 2021 – 2027, tj. za IPA III. Najavljeno je

povećanje pretpriputne podrške sa trenutnih 12 milijardi na 14,5 milijardi eura za navedeni budžetski period i promjena u načinu finansiranja, koje se pomjera sa finansiranja specifičnih zemalja ka tematskom finansiranju. Uzimajući u obzir postojeće i nove izazove koji će sa IPA III doći, poučeni dosadašnjim iskustvom i naučenim lekcijama, verujemo da ćemo uspješno savladati i spremno poći ka onome što nas u EU tek očekuje, a to je korišćenje strukturnih fondova.

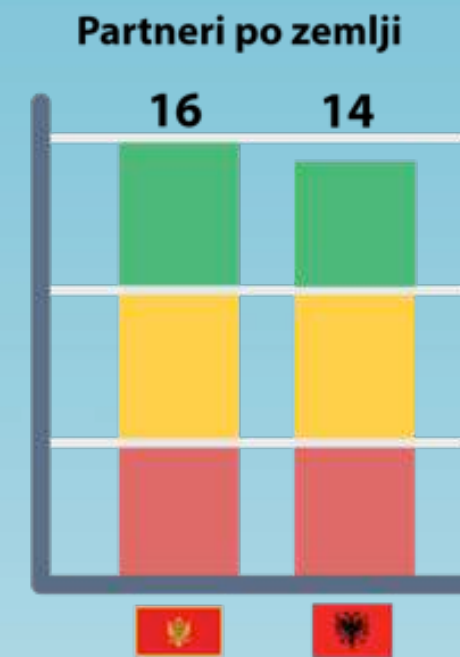
Osam projekata za jačanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomski razvoj Crne Gore i Albanije

Pišu: Irena Bošković, Miodrag Račeta i Nikola Đonović, Odsjek za evropsku teritorijalnu saradnju

Crna Gora učestvuje u devet programa prekogranične i transnacionalne saradnje kroz Instrument pretpristupne podrške IPA II. U okviru bilateralnih i trilateralnih programa (Bosna i Hercegovina-Crna Gora, Crna Gora-Albanija, Crna Gora-Kosovo, Srbija-Crna Gora, Albanija-Italija-Crna Gora i Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora) na raspolaganju je ukupno 160 miliona eura podrške. Kada je riječ o transnacionalnim programima, za Dunavski program je opredijeljeno 231 milion eura, pri čemu je 19,8 miliona eura opredijeljeno za zemlje korisnice Ipe, za Jadransko Jonski program 99,2 miliona eura od čega je 15,7 IPA sredstava, dok je u okviru Mediteranskog programa ukupan iznos 275,9 miliona eura, od čega je 11 miliona opredijeljeno za zemlje korisnice Ipe. U ovom trenutku se sprovodi 87 projekata u okviru pomenutih programa. Važno je istaći da Crna Gora po prvi put ima priliku da sprovodi bilateralne programe s Albanijom i Kosovom u indirektnom upravljanju. Kao rezultat Prvog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 osam projekata ukupne vrijednosti od 2,7 miliona eura će se sprovesti do 2021. godine. S obzirom da je Crna Gora preuzela odgovornost za upravljanje sredstvima Evropske unije u ovom Programu, projekte je ugovorio Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći u Ministarstvu finansija.

Indirektno upravljanje u praksi znači da je Ministarstvo finansija Crne Gore, odnosno Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći odgovorno za objavu poziva za dostavljanje predloga projekata, odabir i zaključivanje ugovora sa korisnicima bespovratne podrške, plaćanja, itd. i time preuzima odgovornost za upravljanje sredstvima pretpristupne podrške u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo 2014-2020.

Riječ je o prvim projektima koji će biti sprovedeni na taj način u okviru bilateralnih programa Ipe II, što predstavlja potvrdu napora Operativne strukture koju čine Kancelarija za evropske integracije Crne Gore pri Kabinetu predsjednika Vlade i Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći u Ministarstvu finansija. U sprovođenju projekata će učestvovati 30 partnera s obje strane granice, i to 14 NVO, sedam opština, sedam javnih i dvije obrazovne insitucije. Projekti koji se bave turizmom će podržati razvoj turističkog sektora kroz promociju i valorizaciju lokalne gastronomije, poboljšanje uslova za turizam koji je prilagođen djeci, zajedničku promociju i valorizaciju hrišćanskog arheološkog nasljeđa i očuvanje kulturnog pejzaža regiona koji se ogleda u arhitekturi.

U okviru Tematskog prioriteta 2 koji se bavi zaštitom životne sredine, projekti će aktivnostima doprinijeti da se uspostavi efikasni i integrisani sistem za sakupljanje otpada, sprovede se akcije sakupljanja i recikliranja otpada. Dodatno, poboljšaće se zaštita ljudi i ciljne oblasti od opasnosti, prije svega od poplava, te će se sprovesti akcije podizanja svijesti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Projekti iz oblasti zapošljavanja će doprinijeti zapošljavanju žena, posebno iz seoskih područja, koristeći poljoprivredni potencijal dvije zemlje. Takođe, projektne aktivnosti će nezaposlenim licima omogućiti pristup novim idejama iz sektora poljoprivrede u Crnoj Gori i Albaniji kroz obuke i nabavku opreme. Više o projektima možete pročitati na internet pre-

Ugovoreni projekti po Tematskim prioritetima

zentaciji IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 www.cbc-mne-alb.org. U toku su aktivnosti jačanja kapaciteta korisnika Prvog poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020, kao i planiranje obuka za potencijalne korisnike Drugog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga. Do septembra 2018. se očekuje završetak procesa ocjenjivanja projektnih predloga u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020, dok se do kraja godine planira objava Drugog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga u okviru oba programa.

Šta za poljoprivrednike znači članstvo u EU

Strahovi od ulaska u EU neopravdani, ali treba jačati konkurentnost

Piše: Biljana Matijašević, ND Vijesti

Članstvo u EU poljoprivrednicima donosi brojne prednosti, ali i izazove sa kojima treba na vrijeme da se upoznaju, smatraju sagovornici Eurokaza. Kažu, međutim, da nema razloga za strahove, jer se neće dovesti u pitanje tradicionalna i po mnogo čemu specifična crnogorsku proizvodnja i neće biti zabrane proizvodnje rakije, klanja stoke na privatnom gazdinstvu i slično.

Bivši pregovarač za poglavlje poljoprivrede iz Hrvatske i ekspert u toj oblasti, Ružica Gelo, navodi da se Zajednička poljoprivredna politika Evropske unije (EU) u posljednjih nekoliko godina značajno pojednostavila i nema više nikakvih ograničenja u proizvodnji jer su sve proizvodne kvote ukinute. „S te strane strahovi su potpuno neopravdani. Međutim, pitanje konkurentnosti nacionalnih proizvoda u odnosu na proizvode koji dolaze iz ostalih država članica zaslužuje svaku pažnju i vrlo je važno pristupiti mu čim prije“, poručila je Gelo.

Prema njenim riječima, prednosti članstva u EU su brojne, a među najvažnije spadaju pristup EU fondovima i jedinstvenom tržištu Unije.

„Zajednička poljoprivredna politika još je najizdašnija politika EU, koja unutar finansijske perspektive 2014-2020. kroz svoja dva fonda predviđa budžet od 75 milijardi eura za pomoć dohotku poljoprivrednih proizvođača, sufinansiranje projekata u poljoprivredi i ruralnom razvoju, te stabilizovanje tržišta poljoprivrednih proizvoda. Osim toga, ulaskom u EU ukidaju se ne samo carine, nego i sve ostale prepreke, te se na taj način osjetno pojednostavljuje i pojeftinjuje izvoz“, rekla je Gelo.

Ona je kazala da je jedan od temeljnih problema poljoprivrede svih država u regiji neodgovarajuća struktura poljoprivrednog sektora.

„Ovaj strukturni problem se najbolje može adresirati kroz usmjeravanje proizvođača ka proizvodima veće dodate vrijednosti i njihovo organizovanje u proizvođačke organizacije. Sredstvima EU može se finansirati uspostavljanje proizvođačkih organizacija kao i njihovi projekti“, smatra Gelo.

Ona je podsjetila da su pregovori o poglavlju 11 u slučaju Hrvatske počeli među prvima, a završili među posljednjima.

„Od screening-a do privremenog zatvaranja poglavlja prošlo je oko 5,5 godina. Razlozi tome su brojni, prije svega radi se o tome da je pravna tekovina u poglavlju 11 zbilja obimna, poljoprivredni sektor je u pravilu osjetljiv državama kandidatima, ali i državama članica. Na kraju ne smijemo zaboraviti da se radi i o značajnim finansijskim sredstvima koja su namijenjena novim državama članicama“, rekla je Gelo odgovarajući na pitanje zašto su poglavlja koja se odnose na poljoprivredu najteža za pregovaranje.

Crna Gora je sva tri poglavlja iz oblasti poljoprivrede(11)- Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12 - Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, 13 - Ribarstvo) zvanično otvorila 2016. godine.

Član Pregovaračke grupe za poglavlja 11, 12, 13, Radana Damjanović, navodi da je otvaranju poglavlja prethodio rad na ispunjavanju mjerila, što je podrazumijevalo donošenje strateških dokumenata i planova za usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU u tim oblastima.

„Kada je riječ o dinamici usklađivanja sa pravnom tekovinom u ovim poglavljima, ostvareni su dobri rezultati i u skladu sa planovima. Treba istaći da donošenje propisa prati stalna komunikacija sa svim subjektima uključenim u proces. Pored edukacije, proizvođačima se za usklađivanje sa EU standardima pruža i finansijska podrška i na raspolaganju su im bespovratna sredstva, iz nacionalnog budžeta i EU fondova“, kazala je Damjanović. Sada se, kako je dodala, radi na ispunjavanju završnih mjerila za zatvaranje poglavlja. U poglavlju 11 završno mjerilo se odnosi na uspostavljanje novih administrativnih struktura, kakva je i Agencija za plaćanje i Integrirani sistem administracije i kontrole, neophodnih za sprovođenje mjera Zajedničke poljoprivredne politike u Crnoj Gori, od dana pristupanja EU.

„Kada je riječ o poglavlju 12, možemo reći da je prvo mjerilo za zatvaranje ispunjeno, jer je Crna Gora podnijela Evropskoj komisiji odobreni nacionalni program za unapređenje objekata za proizvode životinjskog porijekla, uključujući objekte za nusproizvode životinjskog porijekla i nacionalni program za upotrebu neusaglašenog sirovog mlijeka“, rekla je Damjanović.

Ispunjavanje drugog i trećeg mjerila je kompleksno jer se, kako je objasnila, radi o garancijama Crne Gore za uspostavljanje sistema kompatibilnog sistema EU za službene kontrole živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, uključujući i njegovo finansiranje, kao i garancije o uspostavljenim i razvijenim relevantnim administrativnim strukturama, jačanju administrativnih i infrastrukturnih kapaciteta u ovom poglavlju.

Prema njenim riječima, u cilju ispunjavanja jednog od mjerila za zatvaranje poglavlja 13, donošenje novog Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi i Zakona o strukturnim mjerama, uređenju tržišta i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi sa podzakonskim aktima planirano je u 2018. godini.

„Potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom EU u poglavlju 13 biće postignuta najkasnije do dana pristupanja Crne Gore EU, a ukoliko Crna Gora nastavi da napreduje u usklađivanju i primjeni pravne tekovine EU u oblasti ribarstva, pregovori u poglavlju 13 mogu biti privremeno zatvoreni kada EU utvrdi da su ispunjena završna mjerila, odnosno usvojeni pomenuti zakoni i ojačani administrativni kapaciteti, posebno u oblasti inspekcije i kontrole. Ispunjenjem ovih mjerila osiguraće se značajna usklađenost sa pravnom tekovinom EU i pokazati sposobnost Crne Gore da u potpunosti primjenjuje načela Zajedničke ribarske politike po pristupanju EU“, kazala je Damjanović.

Ona je navela da poljoprivredna politika EU jeste kompleksna, ali je kreirana tako da proizvođačima osigura stabilan dohodak i pristojan životni standard.

„Fondovi iz kojih se finansira poljoprivreda čine znatan dio evropskog budžeta (više od 40 odsto) i namijenjeni su direktno ili indirektno proizvođačima. Naš cilj u pretpristupnom periodu je da proizvođače pripremimo da koriste te mogućnosti i da se prilagode pravilima“, rekla je Damjanović.

Prema njenim riječima, primjena evropske poljoprivredne politike neće dovesti u pitanje tradicionalnu i po mnogo čemu specifičnu crnogorsku proizvodnju.

„Važno je da se poštuju pravila i ispunjavaju zahtjevi u pogledu bezbjednosti i kvaliteta hrane. Proizvođači u tom pravcu imaju podršku države i značajnu podršku iz pretprijetnih fondova EU. Radimo na edukaciji, informisanju i savjetovanju poljoprivrednih proizvođača kako bi lakše i brže unaprijedili proizvodnju, ali i bolje iskoristili sredstva bespovratne podrške“, navela je Damjanović.

I ona smatra da poljoprivrednici da bi poboljšali konkurentnost treba da se udružuju, što je jedan od preduslova za efikasno korišćenje raspoloživih pretprijetnih sredstava, ali treba da rade i na unapređivanju kvaliteta proizvoda.

„I pored toga što je proizvodnja u Crnoj Gori usitnjena i što je ponuda ograničena u smislu količina, mislim da će kvalitetom i očuvanjem autentičnosti koju

imaju, naši proizvodi moći da se izbore za svoje mjesto na evropskom tržištu“, kaže Damjanović.

Iz Privredne komore Crne Gore (PKCG) navode da su prednosti koje poljoprivrednicima donosi članstvo u EU poboljšanje uslova života u ruralnim sredinama koje će omogućiti zadržavanje mladih na selu kroz veću mogućnost zapošljavanja, rast prihoda poljoprivrednika, restrukturiranje i modernizaciju poljoprivrednih gazdinstava i dr.

„Takođe, članstvo otvara velike mogućnosti proizvođačima koji imaju ideje, znanje, inovativnost i sposobnosti, ali može biti i prijetnja onima koji se ne mogu suočiti s konkurentskim izazovima velikog tržišta. Zato je veoma važno da se proizvođači na vrijeme upoznaju sa prednostima koje pruža članstvo u EU, ali i sa izazovima i ograničenjima koji su sastavni dio ove politike“, rekli su iz PKCG.

Na primjer, kako su dodali, u EU neće biti dozvoljeno povećanje površina pod vinogradima, osim revitalizacije postojećih, što ukazuje na potrebu da se u pretprijetnom periodu učine napori da se poveća broj posađenih čokota.

Smatraju da bi neriješena imovinska pitanja mogla mnoge male poljoprivrednike, ali i lokalne vlasti, spriječiti da osiguraju potrebna sredstva za poljoprivredu, lokalnu infrastrukturu i druge projekte koji bi doprinijeli ruralnom razvoju, zatim izvoz namirnica animalnog porijekla neće biti moguć iz objekata koji nemaju izvozni broj EU, odnosno ne ispunjavaju stroge standard vezane za bezbjednost hrane.

„Međutim, treba i eliminisati neke zablude oko zabrane proizvodnje na primjer, rakije, klanja stoke na privatnom gazdinstvu, jer ti postupci neće biti zabranje-

ni, samo se ti proizvodi ne smiju naći na tržištu, nego ih treba koristiti u sopstvenom domaćinstvu. EU svojim zakonodavstvom ne brani takav oblik pripreme hrane za sopstvene potrebe, već prepušta svojim članicama da pitanja iz tog područja rješavaju, odnosno regulišu svojim nacionalnim zakonodavstvom. Zato je strah da će tradicionalni svinjokolj ili pečenje rakije biti zabranjeno ulaskom Crne Gore u EU potpuno neopravdan, ali mora biti u skladu sa nacionalnim propisima iz tih oblasti“, objasnili su iz PKCG.

Takođe je, kako kažu, potrebno pripremiti sve učesnike u lancu ishrane, od proizvođača do potrošača, šta ih sve očekuje na putu ka u EU i kako da taj put „pređu“ na što lakši način, odnosno kako da iskoriste sredstva evropskih fondova za poboljšanje konkurentnosti. Dodaju da je, između ostalog, neophodno je da se uvedu promjene u strukturi proizvodnje, u

Nova politika EU ide u prilog crnogorskim proizvođačima

Krajem prošle godine za crnogorsku poljoprivredu odobrena su IPARD sredstva u od 39 miliona eura, a uz nacionalnu kontribuciju i učešće korisnika sredstava biće po osnovu IPARD obezbijeđeno 85 miliona ulaganja u narednom četvorogodišnjem periodu, navode iz PKCG. Uz ostala ulaganja (IPARD like, MIDAS, ADMAS, Agrobudžet) očekuje se da će se u razvoj poljoprivrede i usaglašavanje sa evropskim standardima uložiti oko 250 miliona eura.

Iz PKCG ističu da Nova zajednička poljoprivredna politika EU 2014-2020 ide u prilog crnogorskim proizvođačima jer posebno prepoznaje „male poljoprivredne proizvođače - male farme koji će dobijati kvalitetniji oblik podrške kroz fiksni iznos subvencije nezavisno od veličine posjeda ili vrste proizvodnje. Prednost „malih farmi“ je i u tome što neće morati da ispunjavaju u potpunosti standarde zaštite životne sredine i druge, koji važe za „veće“ proizvođače. Uvedena su i takozvana „zelena plaćanja“, što znači da će 30 odsto direktnih plaćanja biti vezano za primjenu zahtjeva zaštite životne sredine, dobrobiti životinja i zdravlja bilja. Mlađi poljoprivrednici i žene će moći dobiti do 25 odsto više sredstava za prvih 25 do 90 hektara, ali će takođe i proizvođačke organizacije dobiti dodatna sredstva, kako bi se ojačala njihova pozicija na tržištu.

Kroz Erasmus+ do Evrope bez granica

Piše: Bojana Milićević, Radio Crne Gore

U okviru programa Erasmus+ u prethodne tri godine odobreno je 158 projekata međunarodne kreditne mobilnosti za ustanove visokog obrazovanja iz Crne Gore. Stotine studenata, desetine profesora i neakademskog osoblja usavršavalo se na inostranim fakultetima. Ulaskom naše zemlje u Evropsku uniju (EU) mogućnosti usavršavanja biće još veće, a evropski fondovi dostupniji.

Kada se pomene Erasmus+, prva asocijacija je razmjena studenata, no riječ je o programu koji nudi mnogo više od toga. Program obuhvata oblasti obrazovanja, obuke, mladih i sporta za period 2014-2020, a vrijedi više od 14,7 milijardi eura. Najveće mogućnosti program pruža u oblasti visokog obrazovanja kroz projekte izgradnje kapaciteta i međunarodnu kreditnu mobilnost.

U periodu 2015-2017, kako je kazala direktorica Nacionalne kancelarije Erasmus+ programa, Vanja Drljević, za projekte mobilnosti Crnoj Gori je odobreno 3,9 miliona eura.

„Program podrazumijeva potpisivanje bilateralnih sporazuma sa univerzitetima iz EU, kojima je predviđeno 1.223 mobilnosti, od kojih 797 odlaznih i 426 dolaznih mobilnosti studenata, nastavnog i neakademskog osoblja. U projektima učestvuju sva tri univerziteta, a najviše Univerzitet Crne Gore (UCG), kao najveća i najbrojnija institucija visokog obrazovanja“, kazala je Drljević.

UCG ima više od 70 ugovora sa ustanovama visokog obrazovanja u većini zemalja Zapadne Evrope. Kako je rekla Ana Dragutinović iz Kancelarije za međunarodnu saradnju UCG, preko 250 studenata koristilo je benefite Erasmus+ programa.

„Samo ove godine 110 studenata provelo je jedan ili dva semestra na nekom od partnerskih fakulteta u zemljama EU, koristilo stipendiju koja podrazumijeva troškove puta i smještaja. Najviše njih išlo je u Njemačku, Poljsku, Francusku i Rumuniju. Najveće interesovanje pokazuju studenti Ekonomskog, Filološkog, Pravnog i Fakulteta političkih nauka, dok su studenti tehničkih fakulteta najmanje aktivni. Odlazeća mobilnost je veća jer nemamo studijske programe na engleskom jeziku. Tako je ove godine u Crnoj Gori na razmjeni boravilo svega 13 stranih studenata“, navela je Dragutinović.

Među onima koji su dobili priliku za studijski boravak u inostranstvu je i Irena Gigović, studentkinja Fakulteta političkih nauka. Ona je već četiri mjeseca na Humboldt Univerzitetu u Berlinu, za koji se odlučila jer je jedan od najstarijih i najkvalitetnijih u Evropi, ali i zbog usavršavanja njemačkog jezika.

„Sistem studiranja značajno se razlikuje od onog u Crnoj Gori. Ovdje je svako predavanje zasnovano na iščitavanju i razumijevanju tekstova, a najčešće su to članci sa Kembridža, Oksforda, Prinstona. Najvažnije je da studenti aktivno učestvuju u diskusijama. Akcenat je na razvoju kritičke misli, dok se manje insistira na pamćenju velikog broja informacija. Mada, znanje sa kojim naši studenti dođu je na zavidnom nivou, pa su nerijetko među najboljima“, kaže Gigović.

Naglasila je da znanje i obrazovanje nisu jedine prednosti Erasmus+ programa.

„Berlin je prevazišao moja očekivanja, sve je dobro organizovano, uslovi studiranja su besprekorni. Najljepše što donosi Erasmus priča jesu prijateljstva. Nevjerovatno je koliko ljudi sa različitih strana svijeta imaju zajedničkog kad

samo malo dublje zađu u svoju kulturu i običaje. Raduje me to što sada na svim kontinentima imam prijatelje. Ovakvo iskustvo može biti prekretnica, zato toplo preporučujem studentima da pomno prate konkurse, sakupe papirologiju i započnu nezaboravnu priču“, poručila je Gigović.

Drljević je podsjetila da od prošle godine Erasmus+ nudi ne samo studiranje, već i praksu za naše studente u EU i obrnuto.

„Tu je sada i mogućnost prakse od dva do 12 mjeseci u nekoj firmi, Vladinoj instituciji ili nevladinoj organizaciji u EU, ali i prilika za stažiranje stranih studenata u crnogorskim preduzećima. Imajući u vidu da je taj dio programa za zemlje Zapadnog Balkana otvoren 2017, čekamo rezultate prvog konkursa. Uбудuće će svakako akcenat biti na njegovoj promociji“, navela je Drljević.

Kroz Erasmus+, pored studenata, priliku za usavršavanje u inostranstvu dobijaju i zaposleni na fakultetima - nastavni kadar, ali i neakademsko osoblje. Tu mogućnost iskoristilo je njih 138 sa UCG.

Prodekanica za međunarodnu saradnju Građanskog fakulteta, Biljana Šćepanović, bila je u ovoj akademskoj godini u posjeti Univerzitetima u Lisabonu, Bratislavi, Vigu i Gljivicama. Na nekima je predavala kao gostujući profesor, na drugima je bila na obuci.

„Svaka od ovih posjeta je izuzetno značajna, kako za mene lično, tako i za UCG. Imam priliku da stečena znanja primijenim u naučno-istraživačkom i radu sa studentima, u administraciji, u svakom domenu mog posla na fakultetu. Ne treba napominjati da vas ovakva iskustva izgrađuju i obogaćuju kao ličnost, dajući vam priliku da upoznate uslove u nekim drugim sredinama, različite kulture i načine života“, ocijenila je Šćepanović.

Osim mobilnosti, Erasmus+ omogućava realizaciju projekata izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju. Za tu svrhu našoj zemlji je u periodu 2015-2017 odobreno 1,9 miliona eura. Crna Gora trenutno učestvuje u 12 takvih projekata. Oni pokrivaju različite oblasti, kao što su pravo, medicina, poljoprivreda ili ekonomija.

Drljević je istakla da u projektima izgradnje kapaciteta naši univerziteti imaju ravnopravan status sa institucijama u zemljama članicama EU u kontekstu upravljanja, što znači da mogu biti koordinatori projekata. Koristi su više-struke.

„Oni omogućavaju strukturne reforme u sferi visokog obrazovanja, unapređenje upravljanja ustanovama visokog obrazovanja, unapređenje servisa podrške, unapređenje kvaliteta studijskih programa kroz razvoj nastavnih metodologija i kurikuluma, modernizaciju opreme itd. Kontakti koji se ostvaruju sa regionalnim i evropskim institucijama prevazilaze okvire projektnih aktivnosti, i nastavljaju da traju kroz druge vidove saradnje“, rekla je Drljević.

Na UCG trenutno se realizuje 8 Erasmus+ projekata izgradnje kapaciteta.

„Sve su to značajni projekti, kroz koje se unapređuju svi segmenti Univerziteta. Tiču se modernizacije nastavnih planova i programa, razvoja preduzetničkih vještina studenata tehničkih fakulteta, podrške studenata s invaliditetom koji obavljaju radnu praksu u zemljama okruženja itd“, pojasnila je Ana Dragutinović iz Kancelarije za međunarodnu saradnju UCG.

Pravni fakultet realizuje koordinatorski projekat pod nazivom CABUFAL, koji se odnosi na reviziju kurikuluma, podsticanje međunarodne saradnje i unapređenje ljudskih resursa. Koordinatorica projekta, Aneta Spaić, istakla je da je otvaranje Pravnog fakulteta ka regionu i Evropi izuzetno značajno.

„Partneri su nam univerziteti u Njemačkoj, Sloveniji, Hrvatskoj, Makedoniji i Velikoj Britaniji. Primaoci znanja koja se stiču kroz projekat su Sudski savjet i Centar za obuku sudstva i tužilaštva. Cilj je priprema nastavnog osoblja za ono što su evropske discipline proučavanja prava i priprema studenata za tržišne potrebe i uslove EU“, navela je Spaić.

Kada se podvuče crta, benefiti Erasmus+ programa višestruki su, kako na individualnom, tako i na institucionalnom nivou, saglasni su sagovornici časopisa Eurokaz.

„Ovaj program omogućava državnom Univerzitetu međunarodnu vidljivost, uspostavljanje široke mreže partnerstava, objavljivanje zajedničkih radova, kontakte za saradnju u istraživačkim projektima. Takođe, ovakvi projekti tjeraju nas da stalno unapređujemo svoj rad, nastavne metode, planove i programe da bi bili uporedivi sa partnerskim institucijama“, poručuje Dragutinović.

Drljević smatra da je podignut kvalitet visokog obrazovanja. Došle su nove metodologije, nove tehnologije, razmjena studenata i nastavnog kadra, a gotovo da nema univerzitetske jedinice koja nije dobila odgovarajuću opremu u okviru nekog Erasmus+ projekta. O samoj uspješnosti, kako je podvukla Drljević, govori i činjenica da je pregovaračko poglavlje u oblasti obrazovanja jedno od prvih koje je otvoreno, i privremeno zatvoreno.

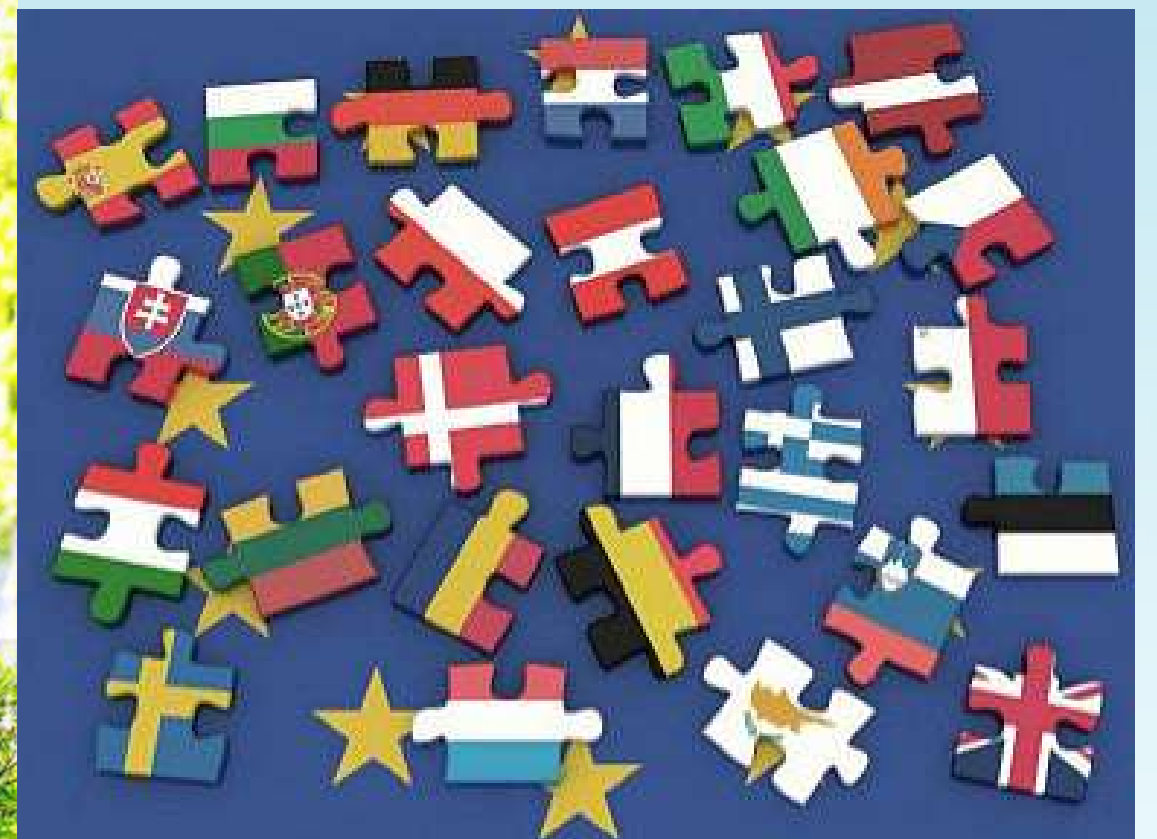
Kada Crna Gora postane punopravna članica EU, mogućnosti će biti još veće, evropski fondovi dostupniji. Da je tako, potvrđuje i nedavna odluka Evropske ko-

misije, kojom će mogućnost studiranja i usavršavanja kroz nastavak Erasmus+ programa 2021-2027 dobiti čak 12 miliona umjesto dosadašnjih četiri miliona ljudi širom svijeta. Promovisaće aktivnosti koje njeguju znanje i svijest o EU, istraživanja u oblastima robotike i klimatskih promjena, inkluziju ljudi sa smanjenim sposobnostima. Budžet će biti udvostručen.

„To je sama suština Evrope bez granica. Svaki cent uložen u Erasmus+ je ulaganje u budućnost“, zaključio je Jirki Katajnen, potpredsjednik Komisije za poslove, rast, investicije i kompetitivnost.

S obzirom na težnju Crne Gore da uđe u EU, Drljević kaže da treba posebno insistirati na korišćenju programa Žan Mone.

„Aktivnosti u toj komponenti Erasmus+ programa namijenjene su prvobitno ustanovama visokog obrazovanja koje se bave izučavanjem i analizom u oblasti evropskih integracija. Zemlje u fazi pristupanja bi trebalo više da ih koriste. Sve oblasti mogu biti predmet programa, iako su prioriteti parvo, politikologija i ekonomija. Mislim da bi doprinio i približavanju samog procesa priključenja građanima. Program je veoma interesantan, ali se nažalost ne koristi u dovoljnoj mjeri“, kazala je Drljević.

Civilni sektor spreman da i dalje doprinosi kvalitetnom pregovaračkom procesu

Oulozi koju civilni sektor ima u reformi crnogorskog društva najbolje govori činjenica da njihovi predstavnici čine trećinu pregovaračke strukture Crne Gore, koja broji više od 1400 ljudi. Predstavnici nevladinih organizacija Green Home, Instituta Alternativa, Politikon i Centra za razvoj nevladinih organizacija govore za drugi broj Eurokaza o izmijenjenim uslovima u kojima Crna Gora pregovara sa Evropskom unijom u odnosu na države koje su ranije pristupile EU, kao i o njihovoj ulozi u narednoj fazi pregovora.

Jelena Marojević Galić, Green Home:

Pristupanje Crne Gore evropskoj zajednici posao je čitavog društva i prije svega velika šansa da kroz sveobuhvatnu reformu i usvajanje EU vrijednosti stvori bolje uslove i nove mogućnosti svojim građanima i našoj državi. Stoga izmijenjene uslove u kojima Crna Gora pregovara u odnosu na praksu ranijih proširenja ne treba posmatrati kao prepreku ili neku otežavajuću okolnost. Naime, za uspjeh integracija ključni su dinamika i kvalitet reforme koja će omogućiti suštinsku promjenu crnogorskog društva. To znači da treba da izbjegnemo ono što se često nameće u javnosti, a to je da uspješnost procesa pridruživanja evroskoj porodici mjerimo brojem otvorenih ili zatvorenih poglavlja, rokovima ili procentom ispunjenih mjera. Kao društvo se moramo koncentrisati na to da kroz izgradnju institucija, unapređenje normativnog okvira i ispunjavanje političkih kriterijuma dođemo i do mjerljivih rezultata u praksi koji će se pozitivno reflektovati na građane, njihovu pravnu i socijalnu sigurnost i, u konačnom, na zadovoljstvo životom u Crnoj Gori.

Green Home je u saradnji sa partnerima inicirala i osnovala Koaliciju 27 kao otvorenu platformu za zajedničko djelovanje 20 organizacija civilnog društva u procesu evropskih integracija u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promjena u Crnoj Gori. Cilj ove strukture je da kroz aktivno praćenje procesa usklađivanja i primjene politika i propisa Crne Gore sa pravnim tekovinama EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena doprinese kvalitetu, transparentnosti i što bržem savladavanju zahtjeva EU u okviru pregovaračkog poglavlja 27. Kroz zajedničko djelovanje organizacija civilnog društva u praćenju, zastupanju i promovisanju evropskih tekovina u oblasti životne sredine u narednom periodu civilni sektor će dati značajan doprinos kvalitetu pregovaračkog procesa i njegovoj transparentnosti, a dugoročno gledano i izgradnji kapaciteta institucija koje brinu o stanju životne sredine.

Dina Bajramspahić, Institut Alternativa (IA):

Mislim da je od enormne važnosti za crnogorske građane da se proces pregovora iskoristi u najvećoj mogućoj mjeri za suštinske, a ne površne reforme i stoga poštovanje uslova vidim kao pozitivno za nas same. Ako nas nešto iskustvo zemlja koje su se pridružile EU u nekoliko poslednjih talasa proširenja uči, to je onda da nakon pridruženja dolazi da zamora i zasićenja političkih elita i administracije, koje onda imaju mnogo manje sluha za demokratske standarde. Reforme treba da dovedu do toga da je novi način funkcionisanja institucija - novo „prirodno“ stanje, a ne isforsirano postupanje za statistiku Evropske komisije. A od takvog funkcionisanja i vladavine zakona smo još uvijek daleko.

Učešće civilnog društva u radnim grupama je u najvećoj mogućoj mjeri obesmišljeno. Na primjer, u Radnoj grupi za pregovaračko poglavlje 23, čija sam ja članica, cijeli proces je sveden na puko štrikiranje realizovanog/nerealizovanog bez analize problema u datim oblastima. Članovi iz NVO nemaju čak ni pristup relevantnim dokumentima. Zbog toga sam u ime Instituta alternativa na sastanku sa glavnim pregovaračem uputila 4 zahtjeva za narednu fazu, na osnovu kojih ćemo cijeliti da li postoji stvarna spremnost da se NVO-ima pruže uslovi za davanje doprinosa pregovorima. Radi se o inicijativi da se:

- započne rad na reviziji Akcionih planova za poglavlja 23 i 24 jer se realizacijom preostalih aktivnosti neće postići privremena mjerila u ovim poglavljima. Ovaj predlog je IA prvi put dao još prije godinu dana i bespotrebno je izgubljeno vrijeme na tapkanje u mjestu,
- objavi Dinamički plan rada na privremenim i završnim mjerilima pregovaračkih poglavlja Crne Gore sa EU,
- objave zapisnici sa svih sastanaka svih radnih grupa za pregovaračka poglavlja,

- pregovaračka struktura treba da pokaže više fleksibilnosti za saradnju a manje formalizma, te uspostavi još jedan, dodatni mehanizam učešća NVO u radnim grupama za pregovore, u svojstvu posmatrača, a ne punopravnog člana. Primjera radi, u Radnoj grupi za poglavlje 24 trenutno nema nijednog predstavnika NVO, a više je organizacija koje bi mogle, po potrebi, dati doprinos određenim pitanjima obuhvaćenim ovim poglavljem.

Jovana Marović, Politikon mreža:

Novi EU pristup upravo je i osmišljen kako bi, kroz praćenje reformi u dužem vremenskom periodu, bio obezbijeđen visok stepen demokratizacije u državama kandidatima za članstvo. EU se opredijelila za otvaranje najzahtjevnijih poglavlja na samom početku pregovora sa Crnom Gorom zbog negativnih iskustava koje je imala u prethodnim talasima proširenja, ali i zbog stanja demokratije i vladavine prava u Crnoj Gori i ostalim državama regiona. Međutim, pregovori Crne Gore sa EU traju već šest godina, uz izuzetno ograničene rezultate, što zahtijeva nove instrumente sa EU nivoa, prvenstveno za praćenje aktivnosti koje države sprovode, kao i za izvještavanje o njima. Evropska komisija je najavila nove mehanizme u kredibilnoj strategiji proširenja, ali oni tek treba da budu osmišljeni i razvijeni u praksi. Uz to, za kvalitetne reforme

je potrebna posvećenost obje strane. Crnogorska vlada je samo retorički posvećena, dok u praksi donosi kontroverzne odluke i ne mari za zakone.

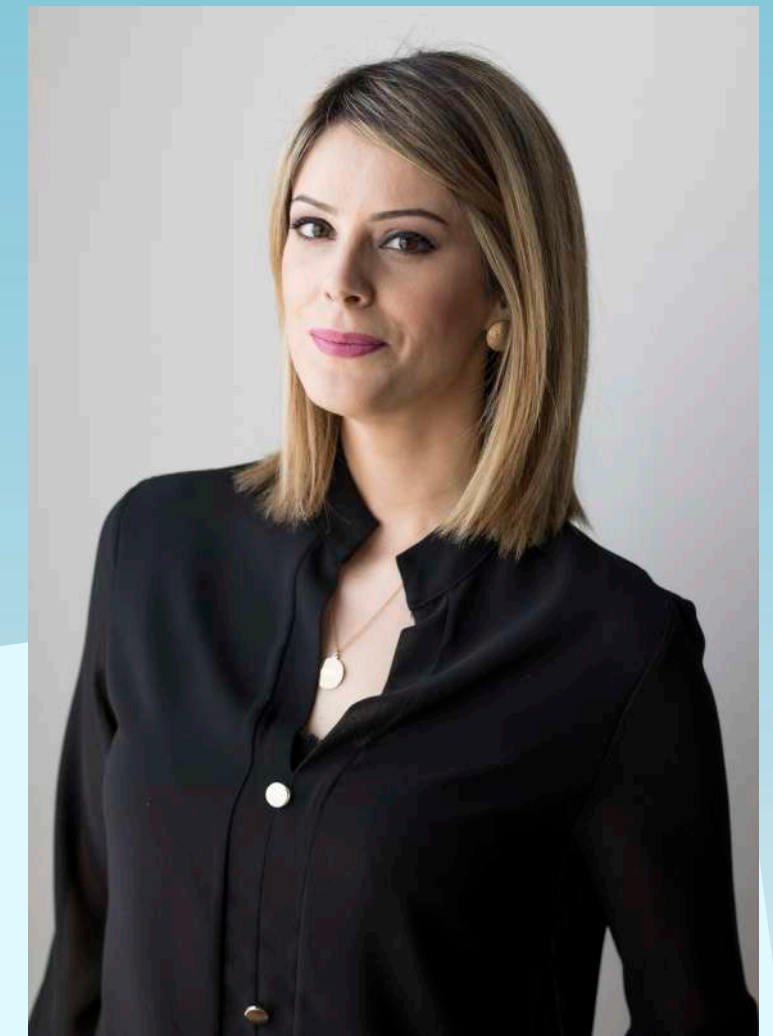
Uloga civilnog društva je da ukazuje na pravce za unapređenje javnih politika i prakse, pa će ono i nastaviti da svojim održivim predlozima utiče na jačanje demokratije i vladavine prava. Do sada se uključivanje organizacija civilnog društva u proces kreiranja javnih politika zaustavljalo formalnim poštovanjem procedure uz Vladino ignorisanje predloženih rješenja, bez obzira na njihov kvalitet. Stoga govorimo o standardnom odnosu između Vlade i civilnog društva, bez obzira na fazu integracije, u okviru kojeg organizacije civilnog društva ispunjavaju svoju misiju, dok Vlada i vladajuća partija ne samo da ne obezbjeđuju smisleno učešće civilnog društva u procesu donošenja odluka, već ga i često targetiraju i stavljaju u negativan kontekst.

Ana Novaković, Centar za razvoj nevladinih organizacija

Nevladin sektor je svojevremeno snažno podržao odluku Evropske komisije da pregovarački proces sa Crnom Gorom otpočne otvaranjem poglavlja 23 i 24. Smatrali smo da će upravo otvaranje ovih poglavlja na samom početku obezbijediti brže i efikasnije reforme u ključnim oblastima, kao što su pravosuđe, borba protiv korupcije, ljudska prava, pravda i bezbjednost. Danas, 6 godina kasnije, cijenim da taj drugačiji uslov koji je postavljen u odnosu na Crnu Goru nije bio dovoljan podstrek za vladu da se ovim oblastima posebno posveti i ostvari konkretne rezultate. Stoga, kvalitet reformi, na kraju, najviše zavisi od političke volje države koja pregovara, kao i kapaciteta da se one adekvatno iznesu.

Učešće NVO predstavnika u radnim grupama za pregovaračka poglavlja imalo je puni smisao na početku ovog procesa, posebno prilikom izrade akcionih planova, kada su predstavnici NVO imali mogućnost da utiču na njihov sadržaj, i na taj način omoguće da neke važne oblasti u nastavku budu pretočene i u mjerila za određena poglavlja. Osim toga, zahvaljujući predstavnicima NVO i njihovim zahtjevima, poboljšana je transparentnost procesa. Takođe, učešće predstavnika NVO u radnim grupama bila je odlična prilika za nevladin sektor da dodatno izgrađuje kapacitete u datim oblastima, uzevši u obzir kompleksnost pravne tekovine EU, ali i procesa integracije uopšte. U narednoj fazi pregovaračkog procesa, ulogu NVO najviše vidim u nezavisnom praćenju sprovođenja reformi u svim oblastima, kreiranju alternativnih izvještaja i stalnom infomisanju javnosti kako bi se obezbijedila transparentnost procesa i razumijevanje suštinskog uticaja integracije na svakodnevni život građana.

Anđela Radovanović, Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore

Izmijenjene uslove pregovaranja vidimo kao naučene lekciju Evropske unije iz prošlosti i greške koje ne želi ponavljati s novim državama kandidatima, i moguće posebno sa zemljama Balkana opterećenim brojnim istorijskim okolnostima, političkim i društvenim kontekstom. Zbog svega navedenog izmijenjene ili strožije uslove pregovaranja vidimo kao dobru priliku za Crnu Goru, jačanje njenih demokratskih kapaciteta i istinske reforme koje će zaista doprinijeti unaprjeđenju crnogorskog društva. Jedino suštinske reforme koje se redovno i temeljno sprovode mogu doprinijeti kvalitetnom članstvu. Moramo znati da su reforme potrebne nama i da ih sprovodimo zbog nas, ne ni zbog EU, niti zbog bilo koje njene zemlje članice.

Uloga civilnog društva u pregovaračkom procesu je jako značajna, uzimajući u obzir ulogu korektivnog faktora i vezu koju uspostavljaju između ciljnih grupa kojima se bave, i čije interese zastupaju bilo da su predstavnici organizacija civilnog društva formalno uključeni u rad pregovaračkih grupa ili proces prate „spolja“. Ova uloga ne bi trebalo da bude marginalizovana, već je u narednom periodu treba jačati, i kroz konkretne akcije pokazati da se mišljenje organizacija civilnog društva uzima u obzir prilikom pregovaračkog procesa, kroz strukturirani dijalog kojim će se težiti reformama i primjeni preporuka Evropske komisije. Svakako, civilni sektor treba da podstiče proces na takav način da pokaže kako korist od crnogorskog članstva u EU neće imati samo političke strukture, već svaki pojedinac. Dodala bih da je, gledajući na cjelokupan proces, izuzetno važno uključivanje organizacija osoba s invaliditetom, imajući u vidu isključivost i čestu izolovanost ove društvene grupe i činjenicu da se prava osoba sa invaliditetom razmatraju kroz cijeli niz različitih poglavlja, za šta smatramo da će moći da doprinese reformama svih sektora kojima će se obezbijediti izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom.

Nagrade novinarima i talentovanim učenicima

O važnosti uloge medija u pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji bilo je riječi tokom dodjele nagrada crnogorskim novinarima, koji su svojim raznovrsnim, interesantnim i informativnim pričama približili građanima proces pristupanja EU i prednosti članstva naše države u EU.

Šest crnogorskih novinara nagrađeno je u okviru dva konkursa, koji su realizovani u skladu sa Strategijom informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU 2014-2018, a u okviru projekta „EU4ME“, s ciljem da podstaknu medije u Crnoj Gori da se podrobnije bave evropskom integracijom. Nagrađeni novinari pokazali su da su dorasli zadatku: prenijeli su crnogorskim građanima poruke o zajedničkim evropskim vrijednostima, apstraktne pojmove pretočili u živopisne primjere i pokazali kako se životi ljudi mijenjaju zahvaljujući procesu pristupanja i podršci EU.

Nagrade su, u okviru konkursa „Evropa za mene“, dodijeljene novinaru portala RTCG, Borislavu Višnjicu, Bojani Komnenić iz Radija Antena M i Darvinu Muriću, novinaru ND Vijesti. Novinari Prve televizije, Radio i Televizije Crne Gore i Televizije Vijesti, Jelena Gardović, Darko Bulatović i Danijela Lasica, dobitnici su nagrada za najbolju video reportažu o

konkretnim rezultatima procesa pristupanja Crne Gore EU i uticaju na svakodnevni život građana, okviru konkursa „Evropa kroz objektiv“.

Svjesni odgovornosti koju imaju u procesu pristupanja Crne Gore EU i njihove obaveze da jasno i tačno objasne građanima prednosti članstva u EU, novinari su odlučni da promovišu uspješne primjere i udahnu život stranicama pravne tekovine EU.

I učenici crnogorskih osnovnih i srednjih škola rado su se odazvali pozivu da, na način koji je njima najprijemčiviji, iskažu svoje interesovanje i stav o Evropskoj uniji, vrijednostima koje ta zajednica baštini, kao i o procesu pristupanja Crne Gore EU.

Ena Šajkić, Evgenija Popović i Vasilisa Minić, autorke su najboljih literarnih i likovnih radova pristiglih na konkurs za osnovce i srednjoškolce „Evropa i ja“. Pokazujući da već sada dijele iste vrijednosti sa građanima EU, Ena, Evgenija i Vasilisa su kroz svoje radove pokazale da Evropu vide kao zajednicu izgrađenu na elementima mira, naslikale važnost vrijednog rada i istrajnosti i na divan način opisale ideju tolerancije u EU. Njihovi, ali i radovi njihovih drugara, podsjetnik su da svakodnevno sa njima razgovaramo o EU, kako bi budući građani EU stremili novim saznanjima i izgradili sopstvenu viziju o značaju evropskog demokratskog društva.

Obilježen Mjesec Evrope

Kancelarija za evropske integracije i projektni tim ME4EU obilježili su Dan Evrope, 9. maj, slaveći mir, slobodu, jedinstvo, demokratiju, prosperitet i zajedničke evropske vrijednosti. Obilježavanje dana i mjeseca Evrope počelo je već krajem aprila, druženjem oko 40 studenata svih univerziteta u Crnoj Gori sa ministrima ekonomije, prosvjete i sporta, Dragicom Sekulić, Damirrom Šehovićem i Nikolom Janovićem. Na forumu „Pitaj ministra“ razgovaralo se o pitanjima od značaja za obrazovanje i profesionalno usavršavanje visokoškolaca.

Mladi su bili u fokusu i u nastavku kampanje, pa su na njihova brojna pitanja, kroz emisije studentskog radija Krš, odgovarali predstavnici ministarstava sporta, prosvjete i ekonomije, Nenad Koprivica, Mubera Kurpejović i Ivana Janković, kao i predstavnik Centra za razvoj nevladinih organizacija, Radoš Mušović. Kampanja je nastavljena tokom prvih dana maja, kada su zaposleni u Kancelariji za evropske integracije na više lokacija u Podgorici razgovarali sa građanima o prednostima članstva Crne Gore u EU, a zainteresovani su imali priliku i da se fotografišu pored makete logoa „ME4EU“. Kampanju su podržale brojne javne ličnosti, među kojima su istaknuti predstavnici medija, sportisti i umjetnici.

